

Huvudman

Göteborgs kommun
grundskola@grundskola.goteborg.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola vid Tångenskolan F-6 i Göteborgs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den **2023-10-27** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande behöriga lärare, särskilt stöd och åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Göteborgs kommun ska vidta följande åtgärder

Legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, om huvudmannen inte har rätt att tillämpa en undantagsregel. Inkom med en sammanställning av vilka lärare som undervisar i vilka ämnen samt i vilken mån de har lärarlegitimation och ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Om en undantagsregel har tillämpats ska detta anges (2 kap. 13, 17-18 §§, skollagen).

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

1. Se till att för varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 1 juni och 13 oktober samt vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).
2. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 13 oktober, ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden 1 juni – 13 oktober. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).
3. Se till att åtgärdsprogram följs upp och utvärderas vid angiven tidpunkt. Efter genomförd utvärdering ska rektorn fatta beslut om eleven fortsatt är i behov av särskilt stöd eller om åtgärdsprogrammet ska avslutas (3 kap. 9 § skollagen). Rektorn ska inkomma med resultat av de utvärderingar som ska genomföras i maj 2023, samt det dokumenterade beslutet detta mynnat ut i.

Ordningsstörande beteende

1. Med utgångspunkt i en utredning om ordningsstörande beteende ska rektorn se till att åtgärder genomförs för de elever som har stört ordningen eller uppträtt olämpligt, för att få eleverna att ändra sitt beteende. Rektorn ska inkomma med en redovisning av exempel på åtgärder som vidtagits för dessa elever, samt vad dessa har resulterat i (5 kap. 9-10 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser anmälan till rektorn att en elev riskerar att inte uppnå målen, förebyggande arbete för trygghet och studiero samt att det finns ordningsregler som beslutats av rektorn.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:2262) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2023 inlett en tillsyn av Tångenskolan F-6 i Göteborgs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Tångenskolan F-6 följer gällande bestämmelser om legitimerade och behöriga lärare, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt arbetet med trygghet och studiero.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 21 och 22 mars 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. exempel på åtgärdsprogram, skolans plan mot kränkande behandling, skolans ordningsregler och det systematiska kvalitetsarbetet. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har inför tillsynen fått in en förteckning över skolenhetens undervisande personal där lärarnas anställningsform, huruvida de har lärarlegitimation eller inte, aktuell behörighet samt undervisningsämnen framgår. I förteckningen framgår att 26 av skolenhetens 30 lärare har lärarlegitimation. En lärarlegitimation ger läraren behörighet att bedriva undervisning i de ämnen som anges i lärarens utfärdade legitimation. I förteckningen av skolenhetens lärare framgår att 12 lärare undervisar i ämnen som de inte har behörighet att undervisa i. Som exempel undervisas samtliga klasser i årskurserna 1 – 6 av lärare utan ämnesbehörighet i minst ett ämne. Fem klasser undervisas av lärare utan ämnesbehörighet i minst fem ämnen, varav en klass undervisas av lärare utan ämnesbehörighet i nio ämnen. Av förteckningen över skolenhetens undervisande personal framgår att det i samtliga ämnen där lärare undervisar, utan att inneha

ämnesbehörighet, finns andra lärare på skolenheten som har rätt behörighet för sådan undervisning. Rektorn uppger att hon har ärvt innevarande läsårs tjänstefördelning från den tidigare rektorn, och att hon i kommande läsårs tjänstefördelning kommer att göra justeringar för att öka antalet ämnen där eleverna undervisas av lärare med behörighet för ämnet. Hon säger samtidigt att hon inte vill att lärarna ska arbeta som ämneslärare på låg- och mellanstadiet, samt att lärare tidigare har fått välja vilka ämnen som de ska undervisa i. I intervju uttrycker lärare att de tycker att de är besvärande att tvingas undervisa i ämnen som de inte har behörighet att undervisa i samt att det inte blir bra kvalitet på undervisningen. Några lärare uppger även att de har behov av att få stöttning av behörig lärare i planeringen och genomförandet av undervisningen men att lärarna inte får någon sådan stöttning.

Skolinspektionen har efterfrågat och mottagit en komplettering innehållande kommande läsårs tjänstefördelning som rektorn hänvisar till i intervjun. I kommande tjänstefördelning för läsåret 2023/2024 framgår att eleverna på mellanstadiet kommer att få undervisning av lärare med behörighet för ämnet i samtliga ämnen utom musik, där rektorn uppger att hon försöker att rekrytera lärare med behörighet för ämnet musik. Det framgår även att två klasser i lågstadiet kommer att undervisas av lärare utan ämnesbehörighet i ett flertal ämnen; mellan fem och åtta ämnen. Skolinspektionen kan konstatera att det i samtliga av dessa ämnen för de aktuella klasserna finns andra lärare med rätt ämnesbehörighet på skolenheten. I inkommen dokumentation inför tillsynen framgår att för en av klasserna har den aktuella läraren, som saknar ämnesbehörighet för flera ämnen som hen ska undervisa i under läsår 2023/24, undervisat i samma ämnen även innevarande läsår, trots att det finns andra lärare på skolenheten med behörighet att undervisa i ämnena. På frågan om vilken undantagsregel som rektorn har tillämpat vid tjänstefördelningen görs en generell hänvisning till skollagen, utan någon vidare förklaring till vilken av undantagsbestämmelserna som gjorts gällande.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har
 - a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, och
 - b) kompetens att undervisa på det främmande språket,
2. undervisning i fristående skolor med viss särskild pedagogisk inriktning (2 kap. 17 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämpligt att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisning avser modersmål (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbeten till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det betonas också att rektorn har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. I vissa fall tillåts huvudmannen att göra undantag från denna skyldighet. För att en undantagssituation ska anses föreligga ska det som huvudprincip antingen saknas lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva eller finnas särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Som exempel på vad som kan vara "särskilt skäl" anger förarbetena behov av att få bort en utbildad lärare från undervisningen som har missbruksproblem. Förarbetena ger också exempel på organisatoriska skäl som gör att all undervisning inte kan bedrivas av lärare och förskollärare med utbildning för den aktuella undervisningen. Det kan handla om hastiga svängningar i söktryck och elevkullarnas storlek, tjänstledigheter, förändringar i efterfrågan på viss undervisning eller ökat behov av särskilt stöd (Se prop. 2009/10:165 s. 261-262, 267 f.).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att huvudmannen inte organiserat personalresurserna på ett sådant sätt att eleverna så långt som möjligt ges undervisning av lärare som innehar ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Utredningen visar att elever i samtliga årskurser 1 – 6 under läsåret 2022/23 ges undervisning i mellan ett till nio ämnen av lärare som inte är behöriga för undervisning i dessa ämnen. Utredningen visar vidare att den dåvarande rektorn vid tjänstefördelningen inte har utgått ifrån lärarnas behörighet samt att lärarna i stor utsträckning undervisar i ämnen de saknar behörighet för, trots att det på skolenheten finns lärare med adekvat behörighet för undervisning i ämnet. Huvudmannen och rektorn har inte redogjort för godtagbara särskilda skäl att låta lärare utan ämnesbehörighet undervisa i ämnen där det finns behöriga lärare på skolenheten.

Inte heller den reviderade tjänstefördelningen som är planerad att tillämpas för läsåret 2023/24 är lagd utifrån att eleverna så långt som möjligt ska ges undervisning av lärare som är behöriga för den undervisning de bedriver.

Särskilt stöd och åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Utredning av särskilt stöd påbörjas inte skyndsamt

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att utredning av elevers behov av särskilt stöd inte alltid påbörjas skyndsamt efter att en anmälan är gjord. Lärare, elevhälsan och rektorn uppger att det finns flera elever som har anmälts till rektor och elevhälsan för behov av utredning, men som inte har utretts, på grund av att tillgången till specialpedagog inte har varit tillräcklig. Rektorn uppger att hon har försökt att rekrytera en ny specialpedagog men att det initialt inte har lyckats. Nu har en ny specialpedagog anställts och hen har under vårterminen påbörjat sin tjänst på skolan. Den bristande tillgången till specialpedagog har enligt lärare, elevhälsa och rektorn inneburit att det har bildats en kö av elever i behov av utredning av särskilt stöd. Lärare från både låg- och mellanstadiet ger exempel på elever som har anmälts till elevhälsan där en utredning inte har påbörjats. I årskurs 1 har en elev anmälts i januari 2023 och vid tidpunkten för Skolinspektionens besök (mars) hade utredning inte startats. I årskurs 2 berättar lärare att för en elev har inte någon utredning om särskilt stöd inletts eftersom en extern utredning pågår och man inväntar resultatet av den. En annan lärare uppger att hen har anmält två elever från årskurs 3 under senare delen av höstterminen 2022, och att läraren ombetts att prioritera vilken av eleverna som ska utredas först, eftersom att specialpedagogen inte hinner utreda båda eleverna. Det finns enligt läraren ingen tidsplan för när den andra elevens utredning kommer att påbörjas. Även lärare från mellanstadiet uppger att det finns ett flertal elever som anmälts men där någon utredning om särskilt stöd inte har påbörjats. I ett fall har en elev i årskurs 6 anmälts till elevhälsan i september-oktober 2022 och vid tidpunkten för Skolinspektionens besök i mars har inte någon utredning startats. Enligt elevhälsan finns det inte heller någon plan för när utredningen ska påbörjas. Elevhälsan uppger att de på grund av bristande resurser inte har möjlighet att utreda alla elever som har anmälts och att de behöver göra en prioritering av de anmälningar som inkommer. Elever som med hjälp av extra anpassningar uppvisar en progression utreds inte alltid, trots att lärare anmält att elever riskerar att inte uppnå målen.

Lärare från både låg- och mellanstadiet uppger också att de, efter en anmälan att de befärar att en elev inte kommer att nå kriterierna för bedömning eller bedömningskriterierna som minst ska uppnås, kan få återkoppling från elevhälsan att de innan en utredning startar ska testa ytterligare extra anpassningar. Detta bekräftas även av elevhälsan. Även rektorn uppger att insatser i form av ytterligare extra anpassningar kan sättas in innan en utredning om särskilt stöd påbörjas. Rektorn ger som exempel att ett flertal elever i en klass anmälts till elevhälsan, och att det var väldigt rörigt i klassen vid den tidpunkten. Då genomfördes ett arbete bland annat med ökad vuxennärvaro i klassen och med en tydligare lektionsstruktur. Enligt rektorn föll arbetet väl ut och flera av elevernas behov av

utredning för särskilt stöd avtog då deras behov kunde tillgodoses i och med det förändrade arbetssättet.

Åtgärdsprogram

I dokumentation samt i intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att beslut om att upprätta, eller att inte upprätta, åtgärdsprogram inte alltid fattats i anslutning till att en utredning om särskilt stöd avslutas. Inför Skolinspektionens besök har dokumentation om elever som anmälts till rektorn, för att lärare befarar att de inte kommer att nå minst de betygskriterier eller kriterierna för bedömning som minst ska uppfyllas, begärts in. I dokumentationen framgår om och när en utredning om särskilt stöd har genomförts samt när beslut om åtgärdsprogram har fattats. I dokumentationen framgår att för ett flertal elever har inte beslut om åtgärdsprogram fattats i anslutning till att utredningen av särskilt stöd har avslutats. I åtta fall har beslut om att upprätta åtgärdsprogram fattats tidigast efter sex månader. I några av dessa har det dröjt över ett år efter utredningen avslutats tills att åtgärdsprogram upprättats.

Elevhälsan och rektorn berättar att i de fall där elever uppvisar progression med extra anpassningar efter att utredningen av särskilt stöd avslutats så avvaktas upprättande av åtgärdsprogram, samt att det då inte heller fattas något beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Lärare, elevhälsa och rektorn berättar att när det dröjer med att upprätta ett åtgärdsprogram har elever bedömts kunna få ett tillräckligt stöd genom extra anpassningar. Om det längre fram visar sig att extra anpassningar inte längre är ett tillräckligt stöd upprättas ett åtgärdsprogram. I flera av de elevärenden som Skolinspektionen ställer frågor om kan vare sig lärare, elevhälsan eller rektorn svara på varför det dröjt med att upprätta åtgärdsprogram efter att utredningen om särskilt stöd är avslutad. I några fall har insatser i form av extra anpassningar satts in istället för särskilt stöd, exempelvis i form av stödundervisning med speciallärare. I några fall är anledningen att man inväntar resultat av andra eller externa utredningar. I ett fall tog det flera månader att organisera det särskilda stödet bland annat då en splittring av elevgruppen skulle genomföras och den nya sammansättningen behövde vara klar innan bedömningen av vilket särskilt stöd eleven var i behov av.

I dokumentation samt i intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att elevers åtgärdsprogram inte utvärderas vid utsatt datum. I samband med besöket tog Skolinspektionen del av ett flertal av skolans aktuella åtgärdsprogram. För åtskilliga elever hade datumet för utvärdering passerat, flertalet elever hade den 30 november 2022 som datum för utvärdering. Både rektorn och ansvarig för utvärderingen berättar att utvärderingen kommer att genomföras först i maj 2023. Datumet för utvärdering som anges i åtgärdsprogrammen avser en uppföljning där ansvarig gör en uppföljning av om stödinsatserna i åtgärdsprogrammet har genomförts eller inte. Ett nytt åtgärdsprogram upprättas enligt rektor och ansvarig först efter utvärderingen i maj. Det har enligt både rektorn och ansvarig inte upprättats några nya åtgärdsprogram för eleverna vars datum för utvärdering har passerat.

Rättslig reglering

Utredning

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp enligt 3 kap. 11 § eller i form av anpassad studiegång 12 § skollagen. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, i enlighet med skollagen, hos en skolhuvudman tillämpas bland annat följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900): 31 § om dokumentation av beslut samt 33 § om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (29 kap. 10 § skollagen).

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet (31 § förvaltningslagen).

Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid (33 § 2 st förvaltningslagen).

Med *uppföljning* avses den ansvariga personalens kontinuerliga arbete med att följa upp åtgärderna. Varje person som ansvarar för en åtgärd ser då till att det som är bestämt verkligen genomförs och bedömer fortlöpande om det egna arbetssättet är effektivt eller om det måste förändras för att eleven ska ges förutsättningar att utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller för att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

En *utvärdering* av åtgärderna är en mer systematisk analys och helhetsbedömning som den ansvariga personalen gör utifrån hur åtgärderna har fungerat. Vid en inplanerad tidpunkt gör skolan en utvärdering av åtgärdsprogrammet. Det finns inte reglerat i skollagen hur denna utvärdering ska gå till, men eleven och elevens vårdnadshavare bör ges möjlighet att delta i utvärderingen. Inför utvärderingstillfället kan det vara värdefullt att de i personalen som har varit involverade i arbetet med åtgärderna har gjort en gemensam utvärdering som en förberedelse. Utvärderingen syftar till att se över om de stödinsatser som satts in har gett effekt.

Vissa elever har behov av särskilt stöd under en längre tid. Då finns det nästan alltid skäl för skolan att vid flera tillfällen ta ställning till stödbehovet och fatta nya beslut om åtgärdsprogram. Det är vanligt att resultatet från uppföljningen och utvärderingen av de insatta åtgärderna används som kompletterande utredningsunderlag inför det nya beslutet (Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram sid. 30).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns ett flertal brister i Tångensskolans arbete med särskilt stöd. Utredningen visar att de elever som lärare anmäler till rektorn för utredning av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt, samt att åtgärdsprogram inte alltid upprättas i anslutning till att utredningen avslutas om utredningen visar att elever är i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogrammet är en skriftlig bekräftelse på att eleven är i behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska sättas in. Det är därför ett viktigt dokument ur ett rättssäkerhets- och likvärdighetsperspektiv. Det framgår vidare att rektorn inte heller fattar beslut efter utredning vid det fall att utredningen visar att eleven inte bedöms vara i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. Elev och vårdnadshavare får vid dessa situationer därför inget formellt beslut som de kan överklaga om de inte delar rektors bedömning av elevens stödbehov och de fråntas därmed sin rätt att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Dessutom visar utredningen att utvärdering av åtgärdsprogram inte genomförs vid den tidpunkt som anges i åtgärdsprogrammet utan flera månader senare, samt att rektorn vid tidpunkten för när en utvärdering ska genomföras därför inte tar ställning till elevers fortsatta stödbehov och vid behov upprättar ett nytt åtgärdsprogram.

Ordningsstörande beteende

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Åtgärder för att komma tillrätta med elevers ordningsstörande beteende

I dokumentation och i intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att i flera årskurser och klasser finns elever som har ett ordningsstörande beteende. Elever och lärare berättar att det i flera klasser, både

på låg- och mellanstadiet, finns elever som stör undervisningen och ordningen i klassrummet. Detta bekräftas av både elevhälsan och rektorn men de tillägger att det har blivit, eller är på gång att bli bättre. Rektorn säger t.ex. att läraren i en klass har bytts ut och att den nya läraren håller på att bygga upp en relation med eleverna. Elever och lärare beskriver att det finns flera elever, i flertalet klasser, som stör undervisningen genom exempelvis att prata, skrika, tramsa eller säga otrevliga saker mot både lärare och elever. Lärarna uppger att det förekommer i alla årskurser och de beskriver att det i vissa klasser kan bli jättestökigt och "sjöslag", och att det ofta beror på att elever har stora behov i undervisningen som inte kan tillgodoses. Det gör att eleverna stör istället. I en klass, i årskurs 1, beskriver lärare att det finns elever i klassen som tagit makten i klassrummet. I årskurs 6 finns elever som lärarna beskriver som "tickande bomber", vilket även har påverkat elevernas betyg exempelvis i matematik negativt.

Lärarna uppger att de säger till eleverna som stör, eller ringer hem till elevernas föräldrar och har möten, men att det inte har lett till någon förbättring av elevernas beteende. Lärare från lågstadiet berättar att det inte är ovanligt att de vid kontakt med vårdnadshavare till elever som betett sig illa inte får något gehör, vilket gör att lärarna inte kommer vidare med att komma tillrätta med elevernas beteende. Några lärare säger även att de har tagit upp flera elevers ordningsstörande beteende med skolledningen men inte heller det har gett resultat. Endast vid enstaka tillfällen har rektorn deltagit i samtal med elev och vårdnadshavare, inte heller det har lett till någon förändring av elevers beteende. Några lärare ger exempel på elever som har haft ett ordningsstörande beteende under flera års tid, utan att beteendet har förändrats, trots möten med elev och vårdnadshavare. Kuratorn säger i intervju att hen har många samtal med elever som har ett ordningsstörande beteende och deras vårdnadshavare. Samtalen kan till exempel handla om att se över elevens arbetsplats i klassrummet för att öka motivationen till skolarbete. Några tillrättavisande åtgärder mot elever som återkommande stör undervisningen har enligt kuratorn inte skett. Lärare från både låg- och mellanstadiet samt rektorn uppger att det pågår ett arbete med skolans konsekvenstrappa. Den är framtagen men än inte beslutad och implementerad. I inkommen information inför tillsynen framgår att det har gjorts insatser för att komma tillrätta med ordningen i klassrummen, exempelvis nya klasskonstellationer inför årskurs skolstart i årskurs 4, förstärkning av personal, handledning och samtal med vårdnadshavare, samt att det har gett effekt i framförallt årskurserna 1 och 4.

Rättslig reglering

Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (5 kap. 9 § skollagen).

Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid en utredning enligt 9 § första stycket ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte vidtagit adekvata åtgärder i syfte att få elever som stör ordningen, eller på annat sätt har ett olämpligt beteende, att upphöra med beteendet. Av utredningen framgår att lärare och kuratorn utreder orsakerna till elevernas ordningsstörande beteende för att ta reda på varför eleverna stör eller beter sig olämpligt. Det sker genom samtal med kuratorn, kontakt med vårdnadshavare eller att elever utreds för särskilt stöd. Det framgår dock att det inte har lett till att elevernas uppträdande upphört då arbetet avstannar efter att en utredning inletts och åtgärder för att få eleven att ändra sitt beteende genomförs inte. Rektorn ser inte till att åtgärder vidtas utifrån vad som har framkommit i utredningen av elevers ordningsstörande beteende. Det medför att samma elever tillåts att fortsätta med att upprepa sitt ordningsstörande beteende och i vissa fall har elever haft ett ordningsstörande beteende under flera års tid som inte har kommits tillrätta med.

Om de åtgärder som vidtas inte ger avsedd effekt behöver utredningen om vad elevernas ordningsstörande eller olämpliga beteende beror på fördjupas, i syfte att hitta adekvata åtgärder för att få eleverna att ändra sitt beteende.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Göteborgs kommuns verksamhet vid Tångensskolan F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller bristerna. Det finns därför skäl att förelägga Göteborgs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Anmälan till rektor

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att det finns en struktur för arbetet med hur lärare ska anmäla till rektorn att elever riskerar att inte uppnå målen. Lärarna uppger att när de befارar att elever inte kommer att nå minst de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas görs anmälan genom en blankett till elevhälsan, där även rektor ingår. I anmälan

uppgger lärare bland annat vilka extra anpassningar som eleven har. Elevhälsan berättar att de under flera års tid har arbetat med att implementera en formell struktur för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd och hur lärarna ska gå tillväga, men att det finns enskilda lärare som inte följer rutinen och som inte gör anmälningar till elevhälsan. Detta bekräftas även av rektorn. Elevhälsan säger också att lärarna vid klasskonferenser varje termin, där elevhälsan deltar, fyller i trianglar där det framgår vilka elever som riskerar att inte nå målen. Vid klasskonferenserna kan elevhälsan behöva påminna lärarna att göra en anmälan. Det rör sig om elever som riskerar att inte nå betygskriterierna eller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, eller som har fått betyget F i slutet av höstterminen och som nu har uppmärksamats vid klasskonferenser, men där lärarna bedömer att de extra anpassningar som ges är ett fullgott stöd för att eleven ska nå betygskriterierna på sikt.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Förebyggande arbete med trygghet och studiero samt ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Trygghet

Elever, lärare, elevhälsan och rektorn beskriver att många elever är trygga på skolan men att det finns klasser där flera elever känner otrygghet. Det har även framkommit i trygghetsenkäter som genomförts på skolan, där även en kartläggning av otrygga platser ingått. Elever och lärare från både låg- och mellanstadiet samt elevhälsan beskriver till exempel att det sker bråk och konflikter i vissa klasser och att det är vanligt med bråk mellan elever på fotbollsplanen. I de klasser samt på de platser där elever uttrycker sig otrygga har både förebyggande och åtgärdande åtgärder vidtagits till exempel spelschema på fotbollsplan, rastaktiviteter och förstärkning av personal i vissa klasser. Rektor och lärare, och till viss del elever, uppgger att tryggheten har förbättrats jämfört med föregående termin och läsår.

Studiero

I intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektorn framkommer att det finns klasser som har god studiero samt klasser där det är sämre studiero. I både låg- och mellanstadiet uppger elever, lärare, elevhälsan och rektorn att studieron brister i enskilda ämnen, exempelvis i musik, bild, slöjd och idrott, eller när eleverna undervisas av vikarier. Vanligtvis när eleverna undervisas av sin klasslärare eller mentor är det bättre studiero. I inskickad information inför tillsynen framgår att Tångenskolan F-6 har haft ett utvecklingsarbete de senaste åren där ett flertal insatser för att skapa studiero har vidtagits. Till exempel har lärarna arbetat med lektionsstruktur, skapat mötesforum för bland annat diskussioner om studiero, arbetat med material kring studiero från Skolforskningsinstitutet samt haft en fortbildningsinsats kring tydliggörande pedagogik. I inkommen information framgår även att insatser i form av personalförstärkning i några klasser, nya klasskonstellationer samt handledning till undervisande lärare har genomförts i syfte att förbättra studieron. Detta uppges ha gett, eller förväntas att ge, positivt resultat så att studieron i berörda klasser nu är bättre än tidigare terminer.

I dokumentation samt i intervjuer med elever och lärare framkommer att det finns ordningsregler som rektorn har beslutat om. Därtill har alla klasser tagit fram egna klassregler.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras.

Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen kan förvisso konstatera att det inte fullt ut kan anses föreligga goda förutsättningar i alla klasser för att eleverna ska kunna koncentrera sig på undervisningen. Skolan befinner sig emellertid i ett pågående arbete där flera åtgärder vidtagits och fler planerade åtgärder kommer att vidtas för att förbättra studieron i nämnda klasser. De åtgärder som har satts in hittills har haft en positiv effekt på studieron.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom dessa områden. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

X Claes Börjesson

Claes Börjesson
Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

X Madeleine Olofsson

Madeleine Olofsson
Föredragande
Signerat av: Madeleine Olofsson